

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 (2000)

Hyväksytty 31. päivänä lokakuuta 2000

NAISET, RAUHA JA TURVALLISUUS

Turvallisuusneuvosto,

muistaa päätöslauselmansa 1261 (1999) 25. päivänä elokuuta 1999, 1265 (1999) 17. päivänä syyskuuta 1999, 1296 (2000) 19. päivänä huhtikuuta 2000 ja 1314 (2000) 11. päivänä elokuuta 2000, sekä niihin liittyvät puheenjohtajansa lausunnot, ja muistaa myös puheenjohtajansa lausunnon tiedotusvälineille YK:n naisten oikeuksien ja kansainvälisen rauhan päivänä (kansainvälinen naistenpäivä) 8. päivä maaliskuuta 2000 (SC/6816),

muistaa myös Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman (A/52/231) sekä YK:n yleiskokouksen 23. erityisistunnon "Naiset 2000: sukupuolten tasa-arvo, kehitys ja rauha 2000-luvulla" (A/S-23/10/Rev.1) loppuasiakirjan sitoumukset, erityisesti ne, jotka koskevat naisia ja aseellisia konflikteja,

pitää mielessään YK:n peruskirjan päämäärät ja periaatteet sekä peruskirjan ensisijaisesti turvallisuusneuvostolle antaman vastuun kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä,

ilmaisee huolensa siitä, että siviilit, erityisesti naiset ja lapset, pakolaiset sekä omassa maassaan muuttamaan joutuneet mukaan luettuina, muodostavat suuren enemmistön niistä, joihin aseellisten konfliktien negatiiviset vaikutukset kohdistuvat ja jotka joutuvat kasvavassa määrin taistelijoiden ja aseellisten ryhmien väkivallan kohteeksi, sekä tunnistaa tämän seuraukset kestäväälle rauhalle ja sovinnolle,

vahvistaa uudelleen naisten tärkeän roolin konfliktien ehkäisyssä ja ratkaisemisessa sekä rauhanrakentamisessa, ja painottaa naisten tasa-arvoisen osallistumisen ja täyden sitoutumisen merkitystä kaikissa pyrkimyksissä rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi sekä tarvetta lisätä heidän osuuttaan konfliktien ehkäisyä ja ratkaisemista koskevassa päätöksenteossa,

vahvistaa uudelleen myös tarpeen toimeenpanna täysin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja kansainvälisten ihmisoikeusnormien määräykset, jotka koskevat naisten ja tyttöjen suojelua konfliktien aikana ja niiden jälkeen,

painottaa, että kaikkien osapuolten on varmistettava naisten ja tyttöjen erityistarpeiden huomioonottaminen miinanraivaus- ja miinatietoisuusohjelmien toimeenpanossa,

tunnustaa kiireellisen tarpeen ottaa sukupuolinäkökulma huomioon rauhanturvaoperaatioissa ja tässä yhteydessä huomioida Windhoekin julistus (Windhoek Declaration) ja asiaa koskeva Namibian toimintaohjelma (Namibia Plan of Action on Mainstreaming a Gender Perspective in Multidimensional Peace Support Operations, S/2000/693),

tiedostaa myös, miten tärkeä on suositus, jonka turvallisuusneuvoston puheenjohtaja esitti tiedonannossaan lehdistölle 8. päivä maaliskuuta 2000 rauhanturvahenkilöstölle annettavasta erityiskoulutuksesta naisten ja lasten suojelussa sekä heidän erityistarpeistaan ja ihmisoikeuksistaan konfliktitilanteissa,

tiedostaa, että ymmärrys aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja tyttöihin ja institutionaaliset järjestelyt heidän suojelemisensa ja rauhanprosessiin osallistumisen varmistamiseksi voivat merkittävällä tavalla ylläpitää ja edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta, muistuttaa tarpeesta koota tietoa aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja lapsiin, sekä

1. Kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan naisten kasvavan edustuksen kaikilla päätöksentekotasolla kansallisissa, alueellisissa ja kansainvälisissä instituutioissa sekä mekanismeissa konfliktien estämiseksi, hallinnoimiseksi ja ratkaisemiseksi;
2. Kannustaa pääsihteeriä toteuttamaan strategista toimintaohjelmaansa (A/49/587), joka vaatii lisäämään naisten osallistumista konfliktien ratkaisussa ja rauhanprosessissa eri päätöksentekotasolla;
3. Kehottaa pääsihteeriä nimittämään enemmän naisia erityisedustajina ja erityislähettiläinä toteuttamaan "hyviä palveluksia" hänen nimissään ja vetoaa tässä asiassa jäsenvaltioihin, jotta ne tarjoaisivat pääsihteerille ehdokkaita säännöllisesti päivitettävään ja keskitettyyn rosteriin;
4. Lisäksi kehottaa pääsihteeriä laajentamaan naisten roolia ja osuutta YK:n kenttäoperaatioissa erityisesti sotilastarkkailijoina, siviilipoliiseina sekä ihmisoikeus- ja humanitaarisen avun henkilöstönä;
5. Ilmaisee tahtonsa sisällyttää sukupuolinäkökulma rauhanturvaoperaatioihin ja kehottaa pääsihteeriä varmistamaan, että kenttätoiminnassa otetaan sukupuolinäkökulma huomioon aina tilanteen mukaan;
6. Pyytää pääsihteeriä toimittamaan jäsenvaltioille naisten suojelua, oikeuksia ja erityisiä tarpeita koskevia koulutusohjeita ja -aineistoa sekä siitä, miten tärkeitä on sisällyttää naisia kaikkeen rauhanturva- ja rauhanrakennustoimintaan, samalla pyytäen jäsenvaltioita sisällyttämään kyseiset teemat sekä HIV/AIDS-tietoisuuskoulutusta kansalliseen sotilas- ja siviilipoliisien valmiuskoulutukseen ja kehottaa lisäksi pääsihteeriä varmistamaan, että rauhanturvaoperaatioiden siviilihenkilöstö saa samanlaista koulutusta;
7. Kehottaa jäsenvaltioita lisäämään vapaaehtoista taloudellista, teknistä ja logistista tukeaan sukupuolen huomioonottavalle koulutukselle, mukaan lukien asiassa toimivien rahastojen ja ohjelmien, kuten UNIFEMin, UNICEFin, UNHCR:n ja muiden vastaavien elinten koulutus;
8. Vetoaa kaikkiin osapuoliin, että ne neuvotellessaan ja toimeenpannessaan rauhansopimuksia soveltavat sukupuoliroolinäkökulmaa, mikä tarkoittaa mm.

a) naisten ja tyttöjen erityistarpeita kotiinpaluun, uuteen asuinmaahan asettumisen, kuntoutumisen, uudelleensopeutumisen ja konfliktin jälkeisen jälleenrakentamisen yhteydessä;

b) toimia, jotka tukevat paikallisia naisten rauhanaloitteita ja perinteisiä prosesseja konfliktien ratkaisemisessa, ja jotka ottavat naiset mukaan kaikkiin rauhansopimusten toimeenpanomekanismeihin;

c) toimia, jotka varmistavat naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien suojelun ja kunnioituksen, erityisesti mitä tulee perustuslakiin, vaalitapaan, poliisivoimiin ja oikeuslaitokseen;

9. Vetoaa kaikkiin aseellisten konfliktien osapuoliin, jotta ne täysin kunnioittaisivat kansainvälistä oikeutta, mitä tulee naisten ja tyttöjen oikeuksiin ja heidän suojelemiseensa erityisesti siviileinä, ja varsinkin heitä koskevia velvoitteita vuoden 1949 Geneven yleissopimuksessa sekä sen lisäpöytäkirjoissa vuodelta 1977, vuoden 1951 pakolaissopimuksessa ja sen lisäpöytäkirjassa vuodelta 1967, Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa vuodelta 1979 ja sen lisäpöytäkirjassa vuodelta 1999, YK:n lastenoikeuksien yleissopimuksessa vuodelta 1989 ja sen kahdessa lisäpöytäkirjassa 25. toukokuuta 2000, sekä pitäen mielessä asiaan liittyvät määräykset kansainvälisen rikostuomioistuimen perussäännössä;

10. Vetoaa kaikkiin aseellisten konfliktien osapuoliin, jotta ne ryhtyisivät erityist toimiin naisten ja tyttöjen suojelemiseksi sukupuoleen liittyvältä väkivallalta, erityisesti raiskausta ja muuta seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan sekä kaikkea aseellisten konfliktitilanteiden yhteydessä tapahtuvaa muuta väkivaltaa vastaan;

11. Painottaa kaikkien valtioiden vastuuta lopettaa rankaisemattomuus ja asettaa syytteeseen kansanmurhasta, rikoksista ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksista vastuussa olevat, mukaan lukien seksuaalinen ja muu väkivalta, joka kohdistuu naisiin ja tyttöihin, ja tässä yhteydessä painottaa tarvetta sulkea nämä rikokset kaikkien mahdollisten armahdusmääräysten ulkopuolelle;

12. Vetoaa kaikkien aseellisten konfliktien osapuoliin, jotta ne kunnioittaisivat pakolaisleirien ja pakolaisasutusten siviili- ja humanitaarista luonnetta ja ottaisivat huomioon naisten ja tyttöjen erityistarpeet, myös leirien ja asutusten suunnittelussa ja muistuttaa turvallisuusneuvoston päätöslauselmista 1208 (1998) 19. päivänä marraskuuta 1998 ja 1296 (2000) 19. päivänä huhtikuuta 2000;

13. Kannustaa kaikkia aseistariisunnan, kotiuttamisen ja uudelleenintegroinnin suunnitteluun osallistuvia ottamaan huomioon nais- ja miestaistelijoiden erityistarpeet ja ottamaan huomioon myös heidän huollettavinaan olevien tarpeet;

14. Vahvistaa uudelleen valmiuttaan ottaa huomioon toimien mahdolliset vaikutukset siviiliväestöön, unohtamatta naisten ja tyttöjen erityistarpeita, voidakseen harkita asianmukaisia humanitaarisia poikkeuksia aina silloin kun toimet hyväksytään YK:n peruskirjan 41. artiklan perusteella;

15. Ilmaisee halukkuutensa varmistaa, että turvallisuusneuvoston käynnistämässä tehtävissä otetaan huomioon sukupuolinäkökulma sekä naisten oikeudet ja niistä neuvotellaan paikallisten ja kansainvälisten naisryhmien kanssa;

16. Pyytää pääsihteeriä tekemään selvityksen aseellisten konfliktien vaikutuksista naisiin ja tyttöihin, naisten roolista rauhanrakentamisessa sekä sukupuolinäkökulmasta rauhanprosesseissa ja konfliktinratkaisemisessa, ja pyytää häntä myös toimittamaan turvallisuusneuvostolle raportin tämän selvityksen tuloksista ja saattamaan sen kaikkien YK:n jäsenvaltioiden käyttöön;

17. Pyytää pääsihteeriä harkintansa mukaan sisällyttämään turvallisuusneuvostolle tehtävään raporttiin myös tietoa siitä, miten sukupuolinäkökulman soveltaminen ja muut naisia ja tyttöjä koskevat näkökohdat ovat edistyneet rauhanturvaturvaamistehtävissä;

18. Päättää seurata aktiivisesti asian kehittymistä.

For more information please contact:

Ms. Anne Palm
Pääsihteeri / Secretary General
Kansalaisten turvallisuusneuvosto
Citizens' Security Council KATU
Unioninkatu 45 B, FIN-00170 Helsinki
Finland
Tel +358 9 6220 1223
Fax +358 9 135 2173
Mobile +358 41 440 1455
E-mail: anne.palm@katu-network.fi
Website: <http://www.katu-network.fi>